

अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकातील
मुलामुलींना परदेशात विशेष अध्ययन करण्यासाठी
राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना
सन २०२०-२१ अंमलबजावणी

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : पशियो-२०२०/प्र.क्र.६५/शिक्षण-१
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २४ सप्टेंबर, २०२०

वाचा :

- (१) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र. इबीसी-२०१७/
प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१, दिनांक २७.०६.२०१७
- (२) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र.इबीसी-२०१७/
प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१, दिनांक ०१.०७.२०१७
- (३) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र.इबीसी-२०१६/
प्र.क्र.४२६/शिक्षण-१, दिनांक ३०.०६.२०१८
- (४) आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांचे पत्र क्र.सकआ/शिक्षण/परदेश शिष्यवृत्ती/जाहिरात/
२०२०-२१/१२६, दिनांक १६.०४.२०२०
- (५) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र.पशियो-२०२०/
प्र.क्र.६५/शिक्षण-१, दिनांक ५.०५.२०२०
- (६) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्र.पशियो-२०२०/ प्र.क्र.६५/
शिक्षण-१, दिनांक २१.०५.२०२०
- (७) शासन पत्र क्र.पशियो:२०२०/प्र.क्र.६५/शिक्षण-१, दि.१५.०७.२०२० व दि. ६.८.२०२०

प्रस्तावना :

अनुसूचित जातीच्या मुला-मुलींना परदेशात शिक्षणात संधी मिळावी व त्यांच्या गुणवत्तेला वाव मिळावा म्हणून विविध विषयांमध्ये परदेशातील नामांकित विद्यापीठांमध्ये प्रवेश मिळालेल्या अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेश शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याची योजना राबविण्यात येते. या योजनेची सुधारीत नियमावली संदर्भीय दिनांक २७.६.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये विहीत करण्यात आलेली आहे. तदनंतर, परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत अनुसूचित जाती प्रवर्गातील वंचित घटकाला जास्तीत जास्त लाभ व्हावा, याकरीता दिनांक २७.०६.२०१७ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद (ड) उत्पन्न मर्यादेतील अट क्र.२ " परदेशी शिष्यवृत्तीसाठी जागतिक क्रमवारीमध्ये पहिल्या १०० मध्ये (QS World Ranking Top १००) असणाऱ्या परदेशी विद्यापीठांमध्ये तसेच लंडन स्कुल ऑफ इकॉनॉमिक्समध्ये प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी उत्पन्नाची मर्यादा लागू राहणार नाही" ही अट वगळून, सन २०२०-२१ पासून, परदेशी शिष्यवृत्तीसाठी जागतीक क्रमवारी (QS World Ranking) १ ते ३०० मधील परदेशातील विद्यापीठांमध्ये प्रवेश घेणा-या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे/ कुटुंबाचे व विद्यार्थी नोकरी करीत असल्यास त्याचे स्वतःचे उत्पन्न धरून, सर्व मार्गाने एकुण वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये ६.०० लाख इतकी विहीत करण्यात आली. तसेच, परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत संदर्भीय दिनांक ०१.०७.२०१७ च्या शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट-अ नुसार "पदव्युत्तर पदवी

अभ्यासक्रमासाठी त्यास अभ्यासक्रमातील पदवी आवश्यक असण्याची अट” रद्द करण्याचा निर्णय दिनांक ५ मे, २०२० च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला.

परंतु, विविध लाभार्थी घटकांकडून मतमतांतरे प्राप्त होवू लागल्याने व सर्व लाभार्थी घटकांसोबत व्यापक चर्चा करून निर्णय घेणे आवश्यक असल्याने, दिनांक ५ मे, २०२० च्या शासन निर्णयास दिनांक २१ मे, २०२० च्या शासन निर्णयान्वये स्थगिती देण्यात आली. तदनंतर, कोविड १९ प्रादुर्भावाच्या पार्श्वभूमीवर सर्व समाजघटकांशी चर्चा करून निर्णय घेण्यास अवधी लागणार असल्याने, सन २०१९-२० मध्ये ज्या स्वरूपात परदेश शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात आली त्याच स्वरूपात सन २०२०-२१ करीता परदेश शिष्यवृत्ती योजना राबविण्याचे व त्याअनुषंगाने योजनेची जाहिरात प्रसिध्द करण्याचे निर्देश शासन स्तरावरून देण्यात आले. त्याअनुषंगाने आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी या प्रकरणी केलेल्या कार्यवाहीस मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

२. सन २०१९-२० मध्ये, ज्या स्वरूपात अनुसूचित जाती व नवबौद्ध प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता परदेश शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात आली, त्याच स्वरूपात सन २०२०-२१ करीता अनुसूचित जाती व नवबौद्ध प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता परदेश शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
३. अनुसूचित जाती व नवबौद्ध प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत, पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी त्याच अभ्यासक्रमातील पदवी आवश्यक असण्याची अट रद्द करण्यात येत आहे. त्यानुसार, एखाद्या शाखेतील विद्यार्थ्यांस परदेशातील विद्यापीठाने, शासनाने अनुज्ञेय केलेल्या अन्य शाखेअंतर्गत पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश दिला असल्यास, सदर प्रवेश योजनेअंतर्गत लाभासाठी ग्राह्य धरण्यात यावा.
४. आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी सदरहू योजनेअंतर्गत शिष्यवृत्ती मंजूर करताना संदर्भीय दिनांक २७.०६.२०१७, दिनांक ०१.७.२०१७ व दिनांक ३०.०६.२०१८ च्या शासन निर्णयातील उर्वरीत अटी व शर्तीनुसार कार्यवाही करावी.
५. सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२०१०२३१८४६०१०७२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(चंद्रकांत ह. वडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद/विधान सभा, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई

४. मा.विधान परिषद/विधानसभा सदस्य, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
५. मा.मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य यांचे खाजगी सचिव,
६. मा.राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य यांचे खाजगी सचिव,
७. मा.मुख्य सचिव यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
८. अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधीद्रव्ये, प्रशासकीय भवन, जी.टी.हॉस्पिटल, मुंबई
९. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. प्रधान सचिव, बहुजन कल्याण इतर मागासवर्ग विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे
१४. सर्व जिल्हाधिकारी
१५. सर्व प्रादेशिक आयुक्त, समाजकल्याण,
१६. सर्व सहायक आयुक्त, समाजकल्याण,
१७. कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे, महाराष्ट्र राज्य,
१८. प्रबंधक, मा.उच्च न्यायालयाचे खंडपीठ, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद
१९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
२०. महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य १/२ (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
२१. निवड नस्ती.